

DEN NORSKE KIRKE

Bodø kirkelige fellesråd

Det kongelige Kulturdepartement
postboks 8030 Dep
0030 OSLO

Dato:	29.09.2014
Saksbehandler:	Jan Stavrum
Deres ref.:	14/1686-
Journalnr.:	2014/277
Saksnr./vår ref.:	2013/53
Arkivkode:	559.0

NOU 2014: 2 - høring

Bodø kirkelige fellesråd behandlet i møte 18.september d.å. BKF sak 22/2014 *NOU2014:2 "Lik og likskap"* og vedtok å avgi slik høringsuttalelse:

Bodø kirkelige fellesråd slutter seg i all hovedsak til de forslagene som Lae-utvalget har fremmet ut fra en vurdering av at forslagene bygger opp under prinsippet om at gravlegging er et offentlig ansvar, at alle innbyggere behandles likt og at gravlegging skal kunne skje uten kostnad for de etterlatte.

Fellesrådet er av den oppfatning at staten bør gå inn med virkemidler som kan medvikre til en krematorie-struktur som gir et likeverdig tilbud over hele landet, og som hindrer undøvendig konkurranse gravplassforvaltningene imellom.

Fellesrådet støtter ikke forslaget om å åpne opp for gravlegging i kolumbarium.

Fellesrådet vil understreke behovet for statlig kompensasjon for de økonomiske konsekvensene som forslagene innebærer og at gravplassforvaltningene sikres kompesasjonen fullt ut.

Saksframlegget BKF sak 22/2014 følger som vedlegg til dette brevet.

Åshild Opøyen
leder Bodø kirkelige fellesråd

Jan Stavrum
kirkeverge

Saksframlegg

Dato 10.09.2014 Journalnr 000/2014 Arkivsaknr 13/53 Arkiv 501

Saksnummer	Utvalg	Møtedato
BKF sak 22/2014	Bodø kirkelige fellesråd	18.09.2014

NOU 2014:2 "LIK OG LIKSKAP. OM BETALING FOR KREMASJON, GRAVLEGGING OG GRAV". HØRINGSUTTALELSE

INNLEDNING

Regjeringen oppnevnte 10.august 2012 et offentlig utvalg (gravferdsavgiftsutvalget) som skulle utrede rettslige og økonomiske spørsmål knyttet til avgifter i forbindelse med gravlegging. Utvalget leverte sin innstilling 3.mars 2014.

Utvalgets oppdrag var å utrede:

- økonomisk likestilling mellom kremasjon og kistagravlegging
- utvidelse av retten til grav utenfor bostedskommunen
- ordningen med feste av grav
- behovet for endringer i avgiftssystemet på gravferdssektoren

I tillegg skulle utvalget vurdere behovet for innhenting av styringsdata og behovet for styrket kunnskap på gravferdsområdet.

Utvalget har i sin utredning slått fast seks prinsipper for gravferdslovgivingen:

1. Gravlegging er et offentlig ansvar og skal være uten kostnad for de etterlatte.
2. Gravplassene skal være almenne, dvs felles for alle
3. Forvaltningen skal legge til rette for at gravlegging skjer med respekt for personlig livssyn og i tråd med føringene til vedkommende livssynssamfunn.
4. Lovgivingen skal likestille gravferdsformene og ikke stimulere til å velge den ene framfor den andre.
5. Ett menneske får én grav.
6. Med tiden blir graven slettet og gravminnet tatt bort

Utvalget mener at en rekke avgifter på gravferdsområdet i dag skaper ulikhet, og utvalget foreslår regelendringer og andre tiltak som skal gi mer forutsigbare løsninger for brukerne av gravferdstjenestene.

VURDERING AV FORSLAG

Kistegravlegging og kremasjon likestilles økonomisk og juridisk som gravferdsform

Fjerning av hjemmelen til å kreve avgift for kremasjon

Utvalget mener at gravferdsformene kremasjon med urnenedsettelse og kistegravlegging bør

likestilles. Derfor bør blant annet adgangen til å kreve kremasjonsavgift oppheves. Kremasjonsavgiften utgjorde i 2012 ca. 40 mill. kroner.

Vurdering

Kirkevergen mener det er på høy tid at våre gravferdsformer likestilles økonomisk. I Bodø er det ingen avgift for kremasjon for personer som er hjemmehørende i kommunen. Sånn sett vil ikke forslaget få noen konsekvenser for kommunens innbyggere. For utenbys personer tas det en avgift på kr.5 380,- som på landsbasis er i det øvrige sjiktet. I 2013 ble det utført 66 utenbys kremasjoner som gav en samlet inntekt på kr. 353 600. Basert på situasjonen pr dato ligger det an til at antallet utenbys kremasjoner i år kan komme opp i 84, som vil gi en inntekt på kr 451 000.

En forutsetning for økonomisk likestilling i form av at hjemmelen til å ta kremasjonsavgift fjernes må være at staten kompenserer fullt ut det inntekttapet dette medfører for kommune/fellesrådet.

Juridisk likestilling av kremasjon og kistegravlegging

Gravferdsloven fastslår at kremasjon bare kan skje så sant det ikke er kjent at det ville være i strid med den avdødes ønske. Noen tilsvarende reservasjon for kistegravlegging finnes ikke. Utvalget foreslår endring i loven som fjerner dette skillet. Den som tar seg av gravferden skal fullt ut kunne ta de avgjørelsene som etter loven ligger i denne rollen. Det er en selvsagt forutsetning at de etterlatte opptrer med respekt for den døde, men utvalget mener dette egner seg lite for rettslig prøving i den enkelte saken, og at derfor ikke hører hjemme i loven.

Utvalget foreslår videre en endring i loven som pålegger gravplassforvaltningen en plikt til å sørge for kremasjon for avdøde som hadde bopel i kommunen, når den som sørger for gravferden ber om det.

Vurdering

Utvalgets forslag til endring av lovteksten støttes. Det må påregnes at forslaget vil kunne medføre økning i antallet utenbys kremasjoner, og at vi dermed i nær framtid vil kunne nå opp i det antall kremasjoner som krever installasjon av renseanlegg.

Båretransport til krematoriet

Utvalget foreslår at ansvaret for båretransporten til krematoriet flyttes fra NAV til gravplassforvaltningen. Et lokalt ansvar for å sørge for transporten kan skape et insentiv til å ta ansvar for etablering og vedlikehold av en effektiv krematoriestruktur. Midlene (ca. 22,5 mill. kroner) foreslås som en følge av dette overført fra bevilgningen til NAV til rammetilskuddet til kommunene.

Vurdering

Forslaget berører i første rekke de kommunene/gravplassforvaltningene som ikke har krematorium. For Bodø's del vil det ha ingen/små konsekvenser.

Kommunene skal være pliktige til å ta i mot utenbygds gravlegging. Brukerbetaling for gravlegging i en annen kommune enn avdødes bostedskommune oppheves

Plikt til å ta i mot utenbygds gravlegging

Utvalget foreslår at gravplassforvaltningen skal være pliktig til å ta imot utenbygds gravlegging. Begrunnelsen for dette er at det har et relativt lite omfang og at det i de fleste tilfelle handler om tilhørighet.

Vurdering

I Bodø var det i 2013 sytten utenbys gravlegginger, fordelt på 11 kister og 6 urner. Dette utgjør 5% av totalt antall gravlegginger på 330. Bodø har praksis på å ta i mot alle som ønsker gravlegging i kommunen. En del av disse gravleggingene skjer i grav som avdøde hadde reservert. Ut fra dette vil forslaget til lovendring ikke ha noen konsekvenser.

Oppheving av hjemmelen til brukerbetaling for gravlegging i annen kommune enn avdødes bostedskommune

Utvalget går inn for en økonomisk likestilling mellom innenbygds- og utenbygds gravlegging. Det anslås at ca. 8 pst. av gravleggingene skjer i annen kommune enn der avdøde var folkeregistrert ved dødsfallet, og at utenbygds gravlegging er dyrere for de etterlatte. Oppgjøret mellom de involverte kommunene bør skje gjennom en fastsatt oppgjørsordning mellom gravplassforvaltningene, fremfor at de etterlatte må betale.

De samlede inntektene for gravferdsforvaltningen fra betaling for utenbygds gravlegging i 2013 var ca. 12,1 mill. kroner.

Vurdering

Forslaget innebærer at vi vil få en plikt til å betale for gravleggingen til den kommunen/gravplassmyndigheten hvor gravleggingen finner sted. Samtidig får vi betalt når vi tar imot fra annen kommune. Omfanget av egne innbyggere som velger å gravlegges i annen kommune har vi ikke eksakt oversikt over. Antallet er trolig litt lavere enn det vi tar i mot fra andre kommuner. Ut fra dette og de satsene som utvalget skisserer i rapporten er det grunn til å anta at "importen" balanserer "eksporten". Den økonomiske konsekvensen for Bodø vil da være et tap på rundt kr 70 000 årlig (basert på regnskap 2012). Om forslaget til fritt valg av gravstedskommune vil medføre vesentlige endringer i forhold til dagens situasjon er det vanskelig å si noe sikkert om. Bodø er en vekstkommune med relativt stor tilflytting. Dersom folk velger gravplass der de vokste opp/slekta kommer fra vil det medføre økte kostnader for Bodø. Forslaget vil ha stor betydning både økonomisk og følelsesmessig for pårørende/familie. Dette må telle mer enn hensynet til mulig økte kostnader for gravplassforvaltningen. Kirkevergen foreslår derfor å støtte forslaget til regelendring.

Endring av avgiften for feste av grav slik at innbyggerne behandles likt

Utvalget foreslår at alle gravlegginger skal utløse 20 betalingsfrie år uansett hvilken type grav (tilvist eller festet) som velges. Den betalingsfrie perioden skal ikke ha sammenheng med fredningstiden, som kan variere ut fra lokale forhold. Det skal være samme festeavgift for alle

graver i kommunen, uavhengig av om det er gravlegging av innenbygds eller utenbygds beboere. Satsen på festeavgiften skal fortsatt fastsettes lokalt.

Utvalget legger til grunn at kommunesektorens økonomiske tap som følge av bortfall av adgangen til å kreve festeavgift fra dag én i festet grav, og fra dag én i utenbygds grav, vil utgjøre 52,2 mill. kroner pr. år.

Vurdering

Festeavgift gir en årlig inntekt på ca kr 2,1 millioner. Endringene som utvalget foreslår vil medføre betydelig reduksjon i og med at vi praktiserer avgift fra dag en for reservert grav og for utenbys gravlegging, samt at vi krever inn avgift forskuddsvis for 20 år om gangen (hele fredningsperioden). Utvalgets forslag er at festeavgift skal betales for maks 5 år av gangen. At avgift for urnegrav likebehandles med avgift for kistegrav vil ha liten betydning. Inntektstapet anslås til kr 1,5 millioner/år.

Utvalget forutsetter at staten skal kompensere for det tapet som forslaget medfører for gravplassforvaltningene, og ut fra det er det grunnlag for å støtte forslaget.

Tiltak for å få bedre statistikk og mer forskning på gravferdsområdet

Utvalget foreslår at kommunene skal rapportere utvalgte resultater og tall fra gravplassforvaltningen i KOSTRA hvert år. En utvidet statistikk i KOSTRA vil, etter utvalgets oppfatning, være et redskap i planleggingen for å møte økningen i tallet på døde i de neste tiårene.

Kommentar

Et viktig forslag som støttes.

Endringer i forvaltningsoppgaver

Utvalget foreslår at oppgavene som bispedømmerådene har etter gravferdsloven og gravferdsforskriften, overføres til Fylkesmennene.

Kommentar

Utvalget har argumentert grundig for forslaget. Kirkevergen deler utvalgets vurdering og vil tilrå at fellesrådet støtter forslaget. Det er viktig å bemerke i sakens anledning at tilslutningen ikke er begrunnet i at bispedømmerådenes forvaltning har vært mangelfull, men at fylkesmennene sitter på kompetanse som kan styrke forvaltningen ytterligere.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Som følge av utvalgets forslag om å oppheve hjemler for brukerbetaling anslår utvalget et samlet inntektsbortfall for gravferdsforvaltningen på 104,3 mill. kroner. Dette foreslås kompensert gjennom økte rammeoverføringer til kommunene, etter den generelle kostnadsnøkkel. Utvalget legger til grunn at kommunene da vil øke overføringene til de kirkelige fellesrådenes gravplassforvaltning i tråd med de lokale behovene.

Kommentar

At fellesrådene/gravplassforvaltningene får kompensasjon for det bortfallet av inntekter som følger av de forslagene som utvalget foreslår er helt avgjørende for at ordningene skal fungere og driften opprettholdes på dagens nivå. For Bodøs del handler det trolig om bortfall av inntekter i størrelsesorden kr 1,5 – 2,0 millioner/år.

Forslag som utvalget vurderer til å være på siden av mandatet

Ansvar for behandling av søknader om askespredning

Utvalget foreslår at de nærmere vilkårene for askespredning skal framgå mer direkte av gravferdsloven, og at behandlingen av søknader om askespredning legges til den lokale gravplassforvaltningen, med Fylkesmannen som klageinstans.

Vurdering

Forslaget støttes ut fra hensynet til en helhetlig forvaltning og de endringene som tidligere er vedtatt med hensyn til kirkelig medvirkning ved askespredning når pårørende ønsker det.

Askespredning på gravplass og gravlegging i kolumbarium

Utvalget foreslår også at det åpnes for askespredning på gravplass, og at det gis adgang til gravlegging i kolumbarium på gravplass.

Vurdering

Kirkevergen ser positivt på at det kunne bli tillatt med askespredning på gravplasser. Det må gis nærmere regler om krav til opparbeidelse/areal og forvaltning.

Gravlegging i kolumbarium vil kreve store investeringer og bør derfor ikke åpnes opp for.

Innstilling til vedtak

Kirkevergen legger saken fram for Bodø kirkelige fellesråd med slik tilråding til

vedtak:

Bodø kirkelige fellesråd slutter seg i all hovedsak til de forslagene som Lae-utvalget har fremmet ut fra en vurdering av at forslagene bygger opp under prinsippet om at gravlegging er et offentlig ansvar, at alle innbyggere behandles likt og at gravlegging skal kunne skje uten kostnad for de etterlatte.

Fellesrådet er av den oppfatning at staten bør gå inn med virkemidler som kan medvikre til en krematorie-struktur som gir et likeverdig tilbud over hele landet, og som hindrer undøvelig konkurranse gravplassforvaltningene imellom.

Fellesrådet støtter ikke forslaget om å åpne opp for gravlegging i kolumbarium.

Fellesrådet vil understreke behovet for statlig kompensasjon for de økonomiske konsekvensene som forslagene innebærer og at gravplassforvaltningene sikres kompesasjonen fullt ut.

Jan Stavrum
kirkeverge